

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1265019/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד רונן כרמי)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ישראל קדמי)

הנדון: מהותה של החלטה סופית המקימה זכות ערעור והשיקולים במתן הרשות ובקביעת ערובה לשמיעת ערעור

החלטה

לפניי תגובת המשיבה לערעור.

לטענת המשיבה ההחלטה נשואת הערעור אינה החלטה המקימה זכות ערעור אלא לכל היותר החלטה המאפשרת קבלת רשות ערעור, את זו לטעמה אין ליתן בין השאר משום שהערעור הוגש לאחר המועד הקצוב לבקשת רשות ערעור.

טענה זו יש לדחות:

הצדדים אומנם ממשיכים להתדיין בבית הדין האזורי אלא שהחלטתו של בית הדין שבעטייה הוגש הערעור והעוסקת בנקודה ספציפית של פרשנות ההסכם היא החלטה סופית ואף כוללת הוראה אופרטיבית. הדברים ברורים מגופה של ההחלטה, אולם למען הסר ספק ונוכח טענת המשיבה כי בבית דין קמא קבוע דיון נוסף בעניינם של הצדדים פניתי לבחינת ענייניו של דיון זה כפי שהוא מתועד בתיק בית דין קמא, ומתברר אפוא שבית דין קמא אף הדגיש בהחלטתו שבה קבע את הדיון הנוסף וכתב (ההדגשות אינן במקור):

לפנינו תגובת המבקשת באשר לשהותה בדירה וכן בקשתה באשר לאכיפת ההסכם.

ייקבע מועד דיון בתביעה בפני הרכב מלא [...] ברם הדיון יתקיים בהתאם למה שכבר נפסק במסגרת החלטת בית הדין מיום ב' באדר תש"ף (27.2.20), ככל שלא תשונה על ידי ערכאה גבוהה יותר.

בדיון שיתקיים בית הדין לא יאות לקבל טענות לביטול או שינוי ההחלטה הנ"ל, ואם כך יארע, בית הדין ישקול פסיקת הוצאות משפט בשל הטרחת המערכת לחינם.

אעיר כבר עתה כי אמירתו זו של בית דין קמא תמוהה קמעא בעיניי. ברי כי לא בכל טענה לביטול או שינוי החלטה קודמת יש ממש, אך תקנות הדיון מאפשרות במקרים מסוימים לבקש מבית הדין עיון נוסף בהחלטתו, ולפלא כיצד קובע בית הדין מראש כי לא ישמע טענות או בקשות בעניין זה – בלי שידע את מהותן ובלי שיבחן אם יש בהן כדי לשנות את קביעתו. ראוי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

היה כי בית הדין יבהיר כי בקשות לסתירת הדין ולעיון מחדש בהחלטה ייבחנו אך ורק אם יעמדו בדרישות שבתקנות הדיון ואזי יכול הוא אף להבהיר מראש כי אם יוגשו בקשות שלא יעמדו בדרישות אלה ויטריחו את בית הדין בכדי, יישקל חיוב בהוצאות. אפשר היה גם שבית הדין יאמר כי ישקול חיוב בהוצאות אם הטענות שבבקשות כאלה לגופן יהיו טענות סרק (בלי קשר לשאלה אם יהיו נחזות כעומדות בדרישות התקנות ואם לאו), אך קביעה מראש כי טענות כאלה או אחרות לא יישמעו ואף בצירוף התראה כי אם ייטענו – יחייב בית הדין בהוצאות – אינה דרך המלך בהתנהלותו של בית דין ולכאורה אינה תואמת גם את המתינות בדין המצופה מדיינים ואת הזהירות היתרה המצופה בעניין חיובי הוצאות משפט בכלל ובערכאה קמא בפרט, חיוב שעל פי דין תורה אומנם אין הדלת נעולה בפניו לגמרי, אבל גם ודאי אינה פתוחה לרווחה.

הדברים יפים שבעתיים בעניין כעניינה של ההחלטה נשואת הערעור שבה קבע בית הדין קביעה בדרך של פשרה שבעל כורחם של בעלי הדין, על פי המבואר בחושן משפט סימן יב, בנוגע לדבר שאינו יכול להתברר בראיות. לאמור: הכרעת בית הדין לא נשענה על ראיותיו של אחד הצדדים לצדקתו אלא על ההנחה כי לאיש מהם אין ראיות, ובנסיבות אלה עוד יותר מכרגיל ראויה להישמע טענתו של מי מהצדדים שיאמר כי יש בידו ראיות. אם הדיין האומר "יודע אני להכריע בראיות" נדרש לעיתים לשקול את דעתו שנית, על אחת כמה וכמה שדיין האומר "איני יודע משום שלא הובאו לפניי די ראיות" נדרש לבחון שמא יש דבר או חצי דבר בראיות שמבקש אחד הצדדים להביא.

מכל מקום בית דין קמא מצידו ודאי ראה את קביעתו כסופית, כאמור מדובר בהחלטה אופרטיבית ושלגבי האמור בה, אף ללא הבהרה נוספת, ברי כי היא החלטה המסיימת את העניין ואין כל נפקות בהמשך התדיינותם של הצדדים בעניינים נוספים.

בנסיבות אלה יש לקבוע כי ההחלטה מקימה זכות לערעור.

ונוסיף עוד: אף לו לא הייתה ההחלטה מקימה זכות לערעור היה מן הנכון ליתן את רשות הערעור ואף לשקול את נתינתה גם לאחר המועד הקבוע בתקנות לבקשת רשות זו, ואף זאת בעיקר מן הטעם דלעיל: כשבית הדין מקבל הכרעה הלכתית או משפטית על בסיס העובדות שלפניו החזקה ראשונית ונקודת מוצא היא שבית הדין צודק בקביעותיו. אכן ניתנה רשות ערעור אך על המערער על דרך כלל להרים נטל כבד יחסית של ראיה, ואף במישור הפרוצדורלי "אין לך בו אלא חידושו" לרבות בנוגע למגבלות ולמועדים שבתקנות. אך כשבית דין קמא עצמו קבע כי אין הדבר יכול להתברר – ובוודאי משקבע גם כי לא יסכים לבחון את עמדתו שנית – ודאי שמן הראוי לאפשר את בחינת הדברים שנית בידי בית הדין הגדול, שמא יהיה כוחו יפה ושמא בו יתבררו הדברים.

בנסיבות אלה היה מקום אף לקבוע דיון בערעור בלי להתנותו בהפקדת ערובה להוצאות המשפט ככל שיידחה הערעור, והדברים אמורים במשנה תוקף כשהסכום המוטל על כף המאזניים אינו גדול יחסית – בית הדין מצידו מחויב לדון בדין פרוטה כבדין מאה, ואילו מצידם של בעלי הדין – קביעת ערובה משמעותית כשהסכום מושא פסק הדין אינו גדול קרובה להוות חסימה של זכות הערעור אף אם אין מדובר בערעור סרק, לפחות כל עוד אפשר להניח שהזכייה בערעור אינה ודאית וכי אף המערער – גם אם אומנם מאמין הוא בצדקתו – אינו בטוח מראש בזכייתו.

עם זאת אין אנו יכולים לשלול לגמרי את האפשרות שאכן מדובר בערעור שיתברר כערעור סרק, המשיבה גם היא העלתה טענות בתשובתה – אף לגופם של דברים – ומן הסתם אף היא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תטען עוד בדיון. על כן ובהתאם למדיניות הכללית של קביעת ערובה מסוימת להוצאות המשמשת גם כהרתעה מערעורי סרק, ובהתחשב באיזון עם כל הנ"ל אני מוצא לנכון להעמיד את הערובה שתידרש על עשרה אחוזים מהסכום שעליו מערער המערער. הצדדים היו חלוקים ביניהם על סך של 25,000 ש"ח (היינו בשאלה אם יש לקזז ממחיר חלקן של המערער בנכס המשותף 25,000 ש"ח או 50,000 ש"ח) ובית דין קמא קבע פשרה, בעל כורחם של הצדדים כאמור, שאותה העמיד על "האמצע" היינו 12,500 ש"ח שאת קיזוזם מבקש המערער לבטל.

נוכח האמור אני קובע כי הערעור יישמע בכפוף להפקדת ערובה להוצאות המשפט בסך של 1,250 ש"ח שאותם יפקיד המערער בקופת בית הדין בתוך חמישה-עשר יום ממועד חתימת החלטה זו.

החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם האישיים של הצדדים.

ניתן ביום ט"ו בסיוון התש"ף (7.6.2020).

הרב יעקב זמיר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה